

Anne Marte Eggen – deltagare i Music on Troubled Grounds om mötet i Beit Jala

För tre år sedan frågade en av mina lärare på Fridhems folkhögskola om det var någon av oss elever som ville vara med i ett musikprojekt tillsammans med palestinska och israeliska ungdomar. Projektet arrangerades av den svenska organisationen Spiritus Mundi, som jobbar med kulturella möten mellan människor med olika geografisk, social och eller kulturell bakgrund. Jag anmälde mig till projektet, vilket jag inte har ångrat en sekund! Tillsammans med en svensk och en dansk klasskamrat blev vi de skandinaviska representanterna i projektet.

Under hösten 2009 möttes projektdeltagarna för första gången under en tio dagars workshop i Malmö. Projektgruppen bestod av fem israeler, fem palestinier och tre skandinaver. Under några dagar spelade vi arabisk och hebreisk musik, vilket till slut resulterade i en konsert samt en paneldebatt. Tanken med projektet var att använda musik som verktyg för att se människorna bortom konflikten. Genom musikaliskt samspel fick vi deltagare möjligheten att lära känna varandra. Under projektet fokuserades våra träffar väldigt lite på Israel-Palestinakonflikten utan i stället på musiken. Det tror jag var en av grunderna till att projektet gick så bra. I stället för att diskutera politiska frågor fick deltagarna i stället en chans att lära känna varandra i en musikalisk miljö.

Två år senare, hösten 2011, återförenades vi på en musikkonferens i Tallinn. Temat för konferensen var "Music and Social Change". Där bidrog vi med ännu en konsert och deltog också i en paneldebatt som handlade om projektet. Både konserten och paneldebatten blev mycket uppskattad och vi fick en omedelbar inbjudan av en av åhörarna att komma till Sydafrika. I januari 2013 ska vi därför resa ned dit för att jobba med ungdomar på ett center för kultur- och utvecklingsarbete. Tanken är att vi och de sydafrikanska ungdomarna ska inspirera varandra och dela erfarenheter. Det hela kommer att avrundas med en paneldebatt och en större konsert där innehållet blir en blandning av arabisk, hebreisk, skandinavisk och sydafrikansk musik.

Som förberedelse inför resan till Sydafrika hade vi i september en träff i Beit Jala, som ligger på Västbanken. Det är en av få platser där båda israeler och palestinier kan mötas i säkerhet. Där repade vi in några arabiska och hebreiska låtar och pratade och diskuterade mycket. De samtal som uppstod nu i Beit Jala hade definitivt inte uppstått under vårt första möte för tre år sedan. Vi pratade om situationen och om vilka individuella och gemensamma mål vi hade med projektet. Flera av våra mål blev uppfyllda under dessa dagar, till exempel "att kunna föra bra samtal utan att behöva försvara sitt land" och "att kommunicera och lyssna". Att nå dessa mål är verkligen ingen självklarhet i ett så spänt möte.

Vad har då tre skandinaver i ett sådant projekt att göra? Som jag ser det utgör vi en slags neutral part i gruppen som bidrar till att lätta upp stämningen. I ett så laddat möte kan det behövas en tredje part utifrån som inte tar något parti. Musikaliskt bidrar vi med vår bakgrund från jazz och västerländsk musik. Vi har också möjligheten till att sprida ordet vidare och bidra till ökad uppmärksamhet runt vårt projekt. Det är inte lika lätt för de som bor mitt i konflikten att göra det, för där möts projektet av blandade reaktioner. Långt ifrån alla i området är positivt inställda till sådana möten. Vi i Skandinavien har också helt andra möjligheter till att söka pengar till projektet - något vi är beroende av för att kunna fortsätta.

Det är viktigt att fler palestinier och israeler får möjligheten till att lära känna varandra. Att skapa sådana mötestillfällen är en av få saker som man faktiskt kan göra något med. Under mötet vi hade i Beit Jala blev vi eniga om att de palestinska och israeliska deltagarna ska arrangera en musikutbytesdag minst varannan månad. Under en sådan dag bjuds israeler och palestinier in för att spela musik tillsammans. Avsikten är att lära varandras musik, spela tillsammans och att lära känna varandra. För de flesta nya inbjudna deltagarna blir det första gången de möter någon från andra sidan. Själva mötet mellan parterna är avgörande för att de ska kunna förstå hur de upplever konflikten.

Jag har lärt mig väldigt mycket genom de mötena vi har haft - både om konflikten, hur situationen ser ut på båda sidorna och om hur man kan använda musik i mötet mellan parterna.

Det är svårare för israeler och palestinier att mötas nu än vad det var för tio år sedan. Muren, alla checkpoints (militära kontrollpunkter) samt fördomar och extremister på båda sidor är några av orsakerna till att gapet mellan dem växer sig större och större. Jag tror knappast att vi eller någon annan kan lösa konflikten i dag, men jag tror att om någon förändring i situationen ska ske, så krävs det engagemang på gräsrotsnivå. Jag tror att nyckeln ligger i att finna en gemensam plattform där man kan kommunicera. I det här fallet är plattformen musik. Jag tror inte att det räcker till att komma överens, men genom flera sådana möten tror jag att parterna kommer att vara mer mottagliga för en lösning.

Förutom att delta i projektet passade jag på att resa runt i Israel och på Västbanken medan jag var där. Jag hälsade på projektdeltagarna som bor på olika ställen runt om i landet. Det var väldigt trevligt och lärorikt. De har berättat mycket om konfliktsituationen och jag har sett mycket som har gjort intryck på mig. Israeliska militärer med maskingevär på gatorna var vardagsmat, och det var säkerhetskontroller vid entréer till busstationer och köpcenter. Värnplikten i Israel är något annat än den i Norge då den är tre år för män och två år för tjejer. Därefter kallas man in för att tjänstgöra en månad per år. Den är obligatorisk för alla.

Att se den åtta meter höga muren som omringar Västbanken gjorde ett starkt intryck på mig. Antalet bomber i Israel har visserligen minskat sedan muren blev byggd, men placeringen av den är knappast tillfällig. I stället för att följa den uppritade gränsen mellan Israel och Västbanken, svänger muren in på palestinska områden som är mycket viktiga för området vattenförsörjning. På grund av det tvingas palestinier att köpa sitt eget dricksvatten från Israel. Innanför muren byggs det fler och fler israeliska bosättningar, eller så kallade settlements. Dit lockas israeliska nybyggare till ett billigt och bra boende då de inte behöver betala skatt eftersom de inte bor i Israel. Även om nybyggarna bor utanför Israels gränser får de militärt skydd så att de kan fortsätta leva där och bygga ut sina bosättningar. Är man ortodox jude, vilket många nybyggare är, behöver man dessutom inte jobba överhuvudtaget. De viger i stället sina liv till teologistudier och får då bidrag från staten. De får även andra förmåner som till exempel gratis skolgång.

Förutom säkerhetsåtgärder som muren finns det otaliga checkpoints på Västbanken. Om man som palestinier måste köra genom en checkpoint på väg t.ex. till arbete eller sjukhus, är det inte säkert man kommer dit i tid, eftersom kontrollerna ofta kan ta lång tid.

Jag tillbringade också några dagar på palestinskt område, närmare bestämt i staden Bethany. Det är tydligt att levnadsstandarden där är sämre än vad den är i Israel. Folk är generellt sett fattigare och det politiska och rättsliga systemet är instabilt. Ibland framstod området nästan som laglöst. Jag såg t.ex. barn som körde runt i bilar. Medan vi var i Beit Jala var det stora demonstrationer i Palestina på grund av den snabba prisökningen på olja och mat. Israeliska vägar på Västbanken spärrades med brinnande bildäck och det var upplopp på gatorna. Några dagar senare var det åter igen stora demonstrationer. Denna gång var den organiserad och sträckte sig över hela det palestinska området. Alla affärer var stängda och all kollektivtransport var ur trafik. Tack och lov tog jag mig ändå fram till flygplatsen. Där genomgick jag den mest omfattande säkerhetskontrollen jag någonsin har varit med om. Jag vet inte om det var en rutinkontroll eller om det var för att jag sa att jag hade samarbetat med palestinier. Säkerhetskontrollanterna ställde många detaljerade frågor om mitt uppehåll, plöjde genom mitt bagage flera gånger och kroppsvisiterade varje millimeter på mig. De gick till och med genom varenda söm på mina kläder. Efter tre timmar var alla kontroller över och jag fick äntligen gå till flygplanet.

Jag hade en spännande och lärorik resa i Israel och Palestina. Jag har fått så många intryck och en ännu större lust till att fortsätta arbetet med projektet. Vi hade långa och givande dagar i Beit Jala som ledde till att vi kom varandra ännu närmare. Alla var eniga i att det är viktigt att det arrangeras fler liknande möten mellan israeler och palestinier. Vi bestämde oss därför för att anordna musikutbytesdagar varannan månad i Beit Jala. Det är ett samarbete mellan de palestinska och israeliska deltagarna, där det rekryteras nya deltagare från respektive land som får möjlighet att spela tillsammans. Nästa stopp för mig och projektet blir Sydafrika i januari, där vi ska spela och delta i en paneldebatt. Det ser jag väldigt mycket fram emot! Förhoppningsvis blir det fler projekt med den här gruppen i framtiden. Målet är att inspirera människor och organisationer till att satsa på den här typen av projekt. Det kan förändra världen.

Tusen tack till tidningen Snåsningen för det ekonomiska stödet. Tack vare det fick palestinerna och israelerna sina resor täckta och vi fick mat på bordet hela projektperioden. Stort tack!